

CHAMBER SYMPHONIES KAMERSIMFONIJAS

SINFONIETTA RĪGA
NORMUNDS ŠNĒ

DZENTIS
TUMŠEVICA
LEIMANE

CHAMBER SYMPHONIES KAMERSIMFONIJAS

SINFONIETTA RĪGA
NORMUNDS ŠNĒ

Latvia
100

SKANI *Contemporary Series*

-
1. **ANDRIS DZENĪTIS 1978***
SIN(FONIETTA) (2014) / 21:06
2. **ANITRA TUMŠEVICA 1971***
DIE STIMME (2012) / 21:10
3. **LINDA LEIMANE 1989***
GUESSTIMATIONS (2014) / 21:18
- TT (63:34)

Recorded at the Latvian Radio Studio 1, April 20&21 (1.), June 1&2 (2.,3.), 2017
Recording producer and engineer: Normunds Slava
Booklet text: Dāvis Engēlis
Text editor: Ināra Jakubone
English translation: Amanda Zaeska
Design: Gundega Kalendra
Photos: Reinis Hofmanis
Executive producer: Egils Šefers

© LMIC/SKANI 059, Latvijas Koncerti, Rīga 2017
© LMIC/SKANI 059, Rīga 2017
booklet in English / buklets latviski
www.skani.lv
www.sinfoniettariga.lv

Several years ago we approached our contemporaries, our master composers, and invited them to embark on a journey of the imagination in a direction that is as yet relatively unfamiliar to Latvian music. The chamber symphony – significant ideas for a smaller orchestra – turned out to be a tempting challenge!

Latvia has never before had an ensemble like Sinfonietta Rīga. Our repertoire is being created today, and the ensemble regards this as a strategic and responsible mission.

The compositions on this recording are significant and enduring. We believe that they reflect the unique style of each composer in a vivid and exciting way, allowing no compromises. They have revealed luscious colours and enchanting lightness and nuance in the orchestra's sound.

This dialogue is nowhere near its end, and we can expect many more unique revelations and creative pursuits knocking down boundaries.

The main theme of rising fourths in Arnold Schoenberg's Chamber Symphony No. 1 was destined to fly high and remain in the musical heavens for eternity. I am still fascinated by the notion that cosmic ideas do not always require grandiose resources, that the realisation of such ideas through the energy contained within a relatively small ensemble nevertheless reaches its goal with perfect precision.

– Normunds Šnē

The first chamber symphonies in Latvia were written in the 1960s, with the most prolific composers being Artūrs Grīnups, Rihards Dubra and Romualds Kalsons (each having written four) as well as Tālivaldis Ķeniņš and Jānis Ivanovs (three chamber symphonies each). Without delving into the theory of the genre, it should be noted that chamber symphonies have been called a variety of names, including small or short symphony, sinfonia, sinfonietta and symphony for chamber orchestra.

Sinfonietta Rīga has in recent years encouraged the regular composition of new chamber symphonies in Latvia, and conductor Normunds Šnē's invitation to write in this genre has been answered by not only Andris Dzenītis, Anitra Tumševica and Linda Leimane, whose works are included on this CD, but also Santa Ratniece, Nic Gotham, Kristaps Pētersons, Santa Bušs and Oskars Herliņš.

It is perhaps not correct to use terminology from the world of visual art when describing composers, if only because there is a risk of sounding banal. However, in trying to obtain a general overview of the chamber symphonies on this CD and briefly describe each composer's style, it is difficult to refrain from visual images. One could say, for example, that Andris Dzenītis has a refined brushstroke that consists of delicate mixes of colour. Anitra Tumševica fills the space with thicker lines of colour, and her work contains the brightness and coarser texture of unmixed paints. Linda Leimane uses black ink to draw large, calligraphic lines on a large-format canvas and achieves depth with a colourful chiaroscuro effect.

ANDRIS DZENĪTIS (1978) SIN(FONIETTA) (2014)

Someone once said that beauty in contemporary music must be earned. The beauty in Andris Dzenītis' symphonic music is not a harmonically beautiful reward but rather an omnipresent, quenching timbre in the fabric of the music. His orchestration alone is a topic that could fill a whole chapter in a future book about his work. Naturally, it is difficult to assign special meaning to one specific group of instruments in this chamber symphony. The composer's style is unimaginable without the sprays of staccato accents in the brass section and the muted basses (the French horns and trumpets require three types of mutes: classic, metal and harmonic). Percussion provides bright contrasts. The flutes, clarinets and oboes clearly present the thematic material. The sections featuring the string instruments form some of the dramatic highlights of the work.

In places, this chamber symphony is even very melodic in the context of both Dzenītis' own work and the music of his colleagues, the so-called avantgardists. It is defined by a refined feeling for form and proportion and skillfully constructed thematic development. Dzenītis has stated that both the brutal and the fragile exist in his music, and this duality is particularly evident in this symphony – the aggressive passages in the strings before the quiet finale are directed with words such as *violento*, *meccanico*, *furioso* and *crescere*.

"For the name of my chamber symphony I played around with the meaning of the first syllable of the word Sinfonietta. *Sin* as in the physically geometric *sine* – the understanding of sinusoidal sound. Sinusoid – original sound, the ideal overtone-less sound wave, the ur-vibration. Any 'combined' sound vibration we are familiar with develops from this original sine wave. It is almost never found among natural, acoustic sounds. But there are nevertheless instruments and objects whose timbre comes close to this original sound, for example, the piccolo when it plays in the high register (as it does in my work), or concert pitch.

"But *sin* also as in a transgression against divine law. By combining these two playfully ticklish meanings, we can interpret it as 'original sin, ur-sin'. If you wish, as the coexistence of any more or less pure sounds and a more or less sinful relationship.

"My work is emotionally guided by the relationship between fragility, original force and brutality. And yet, this is only a musical, wordless symbolic programmatism in which one should not try to find specific content.

"The direction of the symphony hides in the unique instrumentation – as the musical dynamism grows, the size of the orchestra in effect decreases. From the whole sound of the orchestra (the first part), the (SIN) fonietta gradually moves in the direction of a more consolidated chamber situation (flute, oboe, clarinet, bassoon, French horn, vibraphone and a few string instruments playing solo together with the orchestra

in the second part). Then, by gradually moving away from the playing together of some orchestra groups until only the strings remain at the culmination (the third part), the piece ends with fragments of instrument-group sounds and themes (the fourth part). This composition is dedicated to the Sinfonietta Rīga chamber orchestra and its conductor, Normunds Šnē."

Andris Dzenītis is one of the best recognised Latvian composers of his generation. He received his first award for his music, in a competition hosted by the Latvian Composers' Union, at the age of 16. He has studied composition under Kurt Schwertsik in Vienna, Pēteris Plakidis in Riga and Osvaldas Balakauskas in Vilnius. He has also attended masterclasses with Magnus Lindberg, Pär Lindgren and Bent Sørensen. In addition to composing, he also teaches and writes about music.

Dzenītis' compositions have been played at the ISCM World Music Days and festivals such as Warsaw Autumn, Gaida (Vilnius), Spelplan (Stockholm), MaerzMusik (Berlin), Nydd (Tallinn), Arēna (Riga) and Bergen International Festival. His compositions have been performed by the Berlin Radio Symphony Orchestra, the Amsterdam Radio Symphony Orchestra, the Belgian National Symphony Orchestra, Sinfonietta Rīga, Ensemble Modern, Paragon Ensemble, the Kroumata percussion ensemble and other groups.

In 2016, Dzenītis' work *Langsam* was debuted by the Deutsche Radio Philharmonie Saarbrücken-Kaiserslautern under the direction of conductor Karel Mark Chichon, who has become one of the most active performers of Dzenītis' music. Dzenītis has also worked with the Norwegian contemporary music ensemble BIT20. In 2007 and 2015 he won the Latvian Great Music Award.

In recent years, Dzenītis' music has been used for several art films by Latvian directors, and in 2017 he was awarded the Lielais Kristaps national film prize for composing the music for Aik Karapetian's film *Firstborn*. For 2018 he is planning a collaboration with organ player Iveta Apkalna and expecting the debut of a work commissioned by conductor Andris Nelsons for the Boston Symphony Orchestra and the Leipzig Gewandhaus Orchestra.

ANITRA TUMŠEVICA (1971) DIE STIMME (2012)

Anitra Tumševica's music is characterised by refined skill in stylisation and complex musical drama. She has made use of the chamber symphony genre to create a philosophical generalisation about the voice and its direct and transcendental meanings.

The main means of expression in *Die Stimme* are the quick, motoric ostinato figures, vivid thematic elements and polymetry. The orchestra's instrument groups are mainly set in juxtaposition to each other. Solo voices play a significant role in the symphony, and in the first part, when the initial repetitive, motoric movement has abated, the trumpet, oboe and trombone take on this task. Later, the solo moves to the English horn, and afterwards the broad sweep of the melody line and the slow, changing chords in the clarinets and bassoons call to mind a chorale.

The musical characters change almost like scenes in a film. And when the high-register glissandi in the strings and flute introduce the middle part of the symphony, the aural forms slowly grow into a linguistic sign – the word *Stimme* expressed by the musicians – that is soon veiled by an impenetrable cover of sound. In the last part of the work, the contrast between the repetitive rhythm blocks creates a dynamic vertical line of rhythm, unwittingly recalling the Procession of the Wise from Igor Stravinsky's *The Rite of Spring*. Out of this thicket of rhythms, the tonal centre – the note a – becomes ever clearer, and *Die Stimme* ends on an unworldly A major chord.

"First of all, the voice. In German, *die Stimme*. When I began writing this music and listening to this word, the first thing to come to my mind were theological ruminations about God's voice knocking at our door. Then I thought about how the media are also a voice. And then about the human voice as an instrument, as a tool for creation and the bearer of will, message and ideas. It became a very complicated and multi-layered composition."

Anitra Tumševica is a multifaceted composer in terms of genre and also the means of expression that she employs. She has written vivid chamber and symphonic music but admits that opera is the most important genre for her. In 2008 she won the opera competition in Bodø, Norway, thereby giving her the opportunity to stage her first work, a one-act chamber opera titled *Sarkans* (Red). She is known for musical experimentation, programme music and diverse use of 20th-century composition techniques.

At the Latvian Academy of Music, Tumševica studied violin under Uldis Viesturs Sprūdžs and composition under Selga Mence. She has also participated in several masterclasses with Lasse Thoresen, Helmut Oehring, Klas Torstensson, Rolf Wallin, John Woolrich, David Lang, Mauro Lanza, Yan Maresz, Wolfgang Heiniger, John Palmer, Heinz Holliger and others.

Tumševica has won the Tālvāldis Ķeniņš Award (2008) and was awarded the Diena Annual Award in Culture (2013) for her chamber symphony *Die Stimme*. Her music has been performed in Latvia, Japan, Finland, Norway, Sweden, France, Lithuania, the Netherlands and the United States as well as at the Arēna festival (Riga), Druskomanija festival (Lithuania) and the ISCM World Music Days. Tumševica became the chairman of the board of the Latvian Composers' Union in 2017.

LINDA LEIMANE (1989) GUESSTIMATIONS (2014)

Linda Leimane is one of the most promising young composers in Latvia, an artist who expertly merges conceptual thought with the musical message. "The key words to Leimane's music are motion and gesture. It is characterised by high intensity and brutality combined with a subtly varied colour palette." This description of her music can also be applied to the *Guesstimations* chamber symphony, although in this case brutality does not mean a decibel level bordering on pain; instead, it indicates an aesthetic category with a refined musical language and expansive thought.

Guesstimations features intense laconic themes, plasticity of expression, a cultivated timbral language and faultless form. It dies away like a lit match – beginning with a bright, wavering flame that quickly burns down to the fingertips, incomprehensibly leaving only a black coal in place of the original stick of wood.

The flowing changes in dynamics create the impression that the composer is playing with the listener's sense of time and brings to mind the strange sound of a recording played backwards. It also recalls one of the most vivid elements of Leimane's early compositions, namely, an attempt at changing the perspective in music, as a camera pulls the foreground into focus.

It is interesting to compare one's own listening experience of *Guesstimations* with that of American composer Richard Cameron-Wolfe: "During my first listening to Linda Leimane's chamber symphony, I attempted to experience it (typically) as a linear event, progressing toward a climactic moment and conclusion. But I soon realised that this music was an entity, a kind of sonic object. My experience during the second listening was circular, comparable to a person slowly walking around a multi-textured sculpture. On the third listening, I realised that I had not travelled full circle around this sound-object, for I did not arrive where I had started. I realised that I was on an ever-mutating spiral."

The *Guesstimations* chamber symphony is Leimane's third symphonic composition. Her opus *Dialexica* (2017) is also dedicated to Sinfonietta Rīga.

"I imagined the flow of time in *Guesstimations* like surrendering to the flow of a river, like travelling in a boat through four different kinds of energy, or time zones. The directions for the parts of the chamber symphony are: I – extremely fast, II – extremely slow, III – hypnotic, and IV – completely fragmented, in which all thirteen thematic identities included in the composition interact," she explains.

"The name *Guesstimations* combines the ideas of the intuitive guess and the technical estimate. These are two paths to an answer to the question 'What will show up outside the current intentional energy space?' or 'What will be revealed beyond this time zone, or this bend in the river?' if we perceive the composition as a linear flow of time. In other words, I was interested in merging the present and the future in the composition process, like interaction between the rational and the intuitive. The unifying note in *Guesstimations* is G# (Ges)"

Linda Leimane stands out among other young Latvian composers for her particularly refined use of composition technique. She writes for soloists and ensembles, participates in experimental acoustic, electronic and electro-acoustic music projects, and also collaborates with video artists and poets, especially the text group Orbīta.

Leimane graduated from Rolands Kronlaks' composition and electro-acoustic music class at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music. She has also studied in France under Michele Tadini, François Roux and Robert Pascal as well as with Yann Robin.

In 2012 and 2014 Leimane took first place at the Pēteris Vasks Foundation Competition; she also won third place in the composition competition at the Arēna festival. In 2013 she won the Tālvāldis Ķeniņš Award. Her symphonic work *Panel 5* was selected by Latvian Radio 3 Klasika as one of the best new compositions of 2013. Leimane's music has been performed in Latvia, France, and Austria.

SINFONIETTA RĪGA

Youthful fervour and vitality, thirst for knowledge and professionalism of the highest level, excellent work and enthusiasm – this is the formula for the State Chamber Orchestra Sinfonietta Rīga. Normunds Šnē has been the artistic director and chief conductor of the orchestra since its founding in 2006. The musicians of Sinfonietta Rīga are young and open to creative challenges – they study the traditions of Baroque music performance and nuances of Classical music interpretation, but they are also brilliant performers of contemporary music and do not shy away from non-academic experiments and cross-over projects. Among the ambitions of the orchestra is the promotion of the chamber symphony genre in Latvian music, and therefore twice a year Sinfonietta Rīga commissions a new score.

Sinfonietta Rīga has performed in Paris, Munich, New York's Lincoln Center, Frankfurt's Alte Oper and Hamburg's Laeiszhalle as well as the Kiev Philharmonic and Saint Petersburg Philharmonic. In January 2017 the orchestra debuted American post-minimalist David Lang's composition *Shade* at the Muziekgebouw Eindhoven and De Doelen in Rotterdam. In February 2017 it performed at the newly opened Elbphilharmonie in Hamburg together with its long-time partner on stage, the Latvian Radio Choir. Sinfonietta Rīga has received the Latvian Great Music Award three times and won a prestigious Grammy Award for its participation in the recording of *Adam's Lament* by Estonian composer Arvo Pärt (released by ECM). Sinfonietta Rīga has recorded ten other albums, released by *Wergo*, *Ondine*, *Edition Records* and *Challenge Records*.

Normunds Šnē is a Latvian conductor who is always encouraging the creation of new music and performing the newest compositions. The orchestras he has founded – the Rīga Festival Orchestra as well as Sinfonietta Rīga's predecessor, the Rīga Chamber Players – have regularly produced and performed compositions from the 20th and 21st centuries and have particularly highlighted new works.

Šnē has conducted the Latvian National Symphony Orchestra and the Latvian National Opera Orchestra and been a guest conductor at the Liepāja Symphony Orchestra. He has collaborated with a number of world-renowned soloists: pianists Peter Donohoe and Kristian Bezuidenhout; violinists Tatiana Grindenko, Gidon Kremer, Alina Pogostkina, Vadim Gluzman, Baiba Skride and Isabelle Faust; cellists Natalia Gutman, Mstislav Rostropovich, David Gering and Truls Mørk; trombonist Christian Lindberg; percussionists Peter Erskine and Evelyn Glennie; jazz musician Joe Zawinul and others. In 2003, he founded the Arēna festival of new music together with several leading Latvian musicians.

Dāvis Engēlis

6 6

Pirms vairākiem gadiem mēs uzrunājām savus laikabiedrus – kompozīcijas meistarus – ar ierosmi fantāzijas ceļojumam latviešu mūzikā samērā neapgūtā virzienā. Kamersimfonija – nozīmīgas idejas nelielam orķestrim – izrādījās vilinošs izaicinājums.

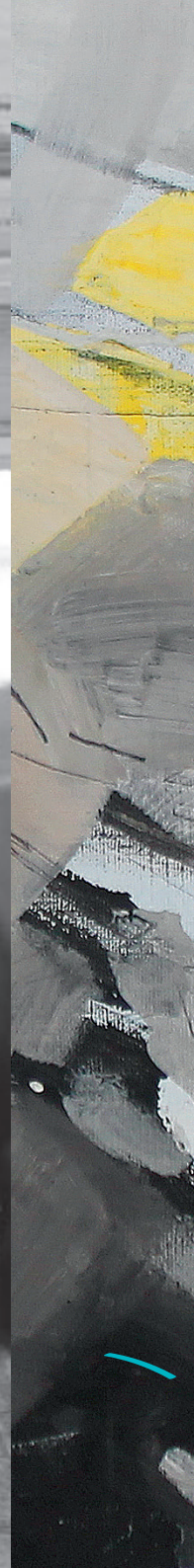
Latvijā nekad nav pastāvējis *Sinfoniettai Rīga* līdzīgs ansamblis, mūsu repertuārs top šodien, tā ir atbildīga un stratēģiska misija.

Šajā ieskaņojumā piedāvātie skaņdarbi ir nozīmīgi un paliekoši. Tie, mūsaprāt, atspoguļo katra komponista neatkārtājamo stilu bez kompromisiem, spilgti, aizraujoši; orķestra krāsu gammā izdevies atrast sulīgus pamattoņus un apburoša viegluma nokrāsas.

Šis dialogs ne tuvu nav gala stacijā, un tajā ir sagaidāmas vēl daudzas unikālas atklāsmes un robežas iznīcinoši meklējumi.

Arnolda Šēnberga 1. kamersimfonijas augšup lidojošajai kvartu *Hauptstimme* bija lemts traukties augstu un palikt mūzikas zvaigznājā uz mūžīgiem laikiem. Mani joprojām fascinē uzstādījums, ka kosmiskām idejām ne vienmēr ir nepieciešami grandiozi resursi, to realizācija ar salīdzinoši nelielā ansambli iesprostoto enerģiju sasniedz savu mērķi ar perfektu precizitāti.

Normunds Šnē

Pirmās kamersimfonijas Latvijā tapa sešdesmitajos gados, un ražīgākie kamersimfoniju rakstītāji ir bijuši Artūrs Grīnups, Rihards Dubra, Romualds Kalsons (pa četrām), Tālvāldis Ķeniņš un Jānis Ivanovs (pa trim). Neiedziļinoties žanru teorijā, jāpiemin, ka arī agrāk kamersimfoniju nosaukumi ir bijuši visdažādākie – *mazā* vai *īsā* simfonija, *sinfonia*, *sinfonietta*, simfonija kamerorķestrim, u. tml.

Nesenākā pagātnē regulāru jaunu kamersimfoniju tapšanu Latvijā veicināja orķestra *Sinfonietta Rīga* un diriģenta Normunds Šnē izteiktais aicinājums rakstīt šajā žanrā – tam atsaukušies ne tikai Andris Dzenītis, Anitra Tumševica un Linda Leimane, kuru darbi ir iekļauti šajā albumā, bet vēl arī Santa Ratniece, Niks Gothams, Kristaps Pētersons, Santa Bušs un Oskars Herliņš.

Iespējams, nav labais tonis raksturot komponistus ar līdzībām, kas aizgūtas no vizuālās mākslas – kaut vai tāpēc, ka pastāv risks kļūt banālam. Bet, cenšoties ieraudzīt šajā albumā iekļautās kamersimfonijas vienotā kopainā, un mēģinot lakoniski raksturot katra komponista stilu, ir grūti atturēties no vizuāliem tēliem. Varētu teikt, ka Andra Dzeniņa triepiens ir izsmalcināts, to veido filigrāni krāsu sajaukumi. Anitra Tumševica klāj krāsu laukumus biezākās līnijās, viņas darbam kopumā piemīt neatjauktu krāsu spilgtums, taustāmāka un raupjāka faktūra. Linda Leimane uz lielformāta audekla ar melnu tušu velk lielas, kaligrāfiskas līnijas, un dziļumu panāk, sapludinot krāšņas gaismēnas.

ANDRIS DZENĪTIS (1978) SIN(FON)IETTA (2014)

Kāds ir teicis, ka laikmetīgajā mūzikā skaistums ir jānopelna. Andra Dzeniņa simfoniskajā mūzikā skaistums ir nevis harmoniski skaists atalgojums, bet mūzikas audumā teju visuresošs tembrāls veldzējums. Dzeniņa orķestrācija būtu veselas nodaļas vērts temats viņam kādreiz veltītā grāmatā. Arī kamersimfonijā grūti piešķirt īpašu nozīmi kādai vienai orķestra instrumentu grupai. Bez metāla pūšaminstrumentu akcentētājam *staccato* šaltim un surdinētajiem basiem nav iedomājams Dzeniņa rokkraksts (mežragiem un trompetēm te jāspēlē ar triju tipu surdinēm — klasisko, metāla un harmonisko). Košākos krāsu kontrastus te veido sitaminstrumenti. Tematisko materiālu spilgti izklāsta flautas, klarnetes, obojas. Stīgu instrumentu posmi veido dažas no skaņdarba dramaturģijas virsotnēm.

Kamersimfonija ir vietumis pat ļoti melodisks darbs gan Andra Dzeniņa paša, gan viņa kolēģu un domubiedru, tā dēvēto avangardistu, mūzikas kontekstā. To raksturo smalka formas un proporciju izjūta, meistariģi veidota tematiskā attīstība, lietā lieto arī tematiskās un tembrālās arkas.

Andris Dzenītis uzskata, ka viņa mūzikā līdzās pastāv brutālais un trauslais. Visai uzskatāmi tas apstiprinās arī kamersimfonijā – pirms klusinātā fināla agresīvās stīgu pasāžas raksturo tādas norādes kā *violento*, *meccanico*, *furioso*, *crescere*.

“Savas kamersimfonijas nosaukumā rotaļājos ar vārda Sinfonietta pirmās zilbes nozīmi. SIN kā ģeometriski fizikāls sinusa jēdziena apzīmējums, skaniski – sinusoidālas skaņas izpratne. Sinusoīds – pirmskaņa, ideāls bezvirsskaņu skaņas vilnis, pirmvibrācija. No tās veidojas jebkuras mums pazīstamas “saliktas” skaņas vibrācija. Akustisko, dabisko skaņu starpā tā tikpat kā nav sastopama. Tomēr mēdz būt instrumenti un objekti, kuru tembrs šādi pirmskaņai tuvinās – piemēram, pikolo flauta augstā reģistrā (manā opusā klātesoša), vai kamertonis.

SIN – arī “grēks” angļu valodā. Apvienojot abas šīs rotaļīgi kutelīgās nozīmes, to varētu izprast kā sākotnējo grēku, pirmgrēku. Ja vēlaties – kā jebkuru tīru vai mazāk tīru skaņu kopābūšana un savstarpējās – grēcīgas vai mazāk grēcīgas – attiecības.

Pirmspēka, brutalitātes un trausluma attiecības ir mana opusa emocionālais virzītājspēks. Tomēr tas ir tikai un vienīgi muzikālu, bezvārdu afektu simbolisks programmatisms, kurā nav jāmeklē konkrēta satura klātbūtne.

Opusa virzība slēpjas instrumentācijas īpatnībā – pieaugot muzikālajam dinamismam, nosacīti samazinās orķestra apjoms. (SIN)fonia no orķestra kopskaņas (pirmais posms) pamazām dodas saliedētas kameramuzicēšanas virzienā (solo flautas, obojas, klarnetes, fagota, mežraga, vibrofona un dažu stīginstrumentu solo saspēle ar orķestri otrajā posmā). Tad, pakāpeniski atsakoties no dažu orķestra grupu kopspēles un kulminācijas zonā paliekot vien stīginstrumentiem (trešais posms), nonākam pie dažādu

instrumentu grupu skanējuma un tematisma lauskām skaņdarba noslēguma fāzē (ceturtajā posmā). Skaņdarbs veltīts kamerorķestrim *Sinfonietta Rīga* un tā diriģentam Normundam Šnē.”

Andris Dzenītis ir viens no starptautiski atzītākajiem savas paaudzes latviešu komponistiem. Pirmo apbalvojumu par savu mūziku saņēmis 16 gadu vecumā Latvijas Komponistu savienības konkursā. Studējis kompozīciju pie Kurta Švercika Viņē, Pētera Plakida Rīgā un Osvalda Balakauska Viļņā. Papildinājis pie Magnusa Lindberga, Pēra Lindgrēna un Benta Serensena. Līdzās komponista darbam Dzenītis strādā pedagoģijā, publicistikā un mūzikas kritikā.

Andra Dzeniņa skaņdarbi spēlēti ISCM Pasaules mūzikas dienās, festivālos *Varšavas rudens*, *Gaida* (Viļņā), *Spelplan* (Stokholmā), *Maerzmusik* (Berlīnē), *Nyyd* (Tallinā), *Arēna* (Rīgā), Bergenas mūzikas festivālā un citur. Viņa darbus atskaņojuši Berlīnes Radio simfoniskais orķestris, Amsterdamas Radio simfoniskais orķestris, Beļģijas Nacionālais simfoniskais orķestris, *Sinfonietta Rīga*, *Ensemble Modern*, *Paragon* ansamblis, *Kroumata* sitaminstrumentu ansamblis un citi sastāvi.

2016. gadā Andra Dzeniņa darbu *Langsam* pirmatskaņoja Zārbrienes-Kaizerslauternes Vācu Radio filharmoniskais orķestris diriģenta Karela Marka Šišona vadībā, kurš ir kļuvis par vienu no aktīvākajiem Dzeniņa mūzikas atskaņotājiem. Komponists sadarbojies ar norvēģu laikmetīgās mūzikas ansambli *BIT20*. Andris Dzenītis 2007. un 2015. gadā ieguvis Latvijas Lielo mūzikas balvu.

Pēdējo gadu laikā Andra Dzeniņa mūzika vairākkārt skanējusi latviešu režisoru mākslas filmās, 2017. gadā viņš ieguvis Nacionālo kino gada balvu *Lielais Kristaps* par mūziku Aika Karapetjana filmai *Pirmdzimtais*. 2018. gadā plānota sadarbība ar ērģelnieci Ivetu Apkalnu un gaidāms pirmatskaņojums opusam, kuru pasūtījis diriģents Andris Nelsons Bostonas simfoniskajam orķestrim un Leipcigas *Gewandhaus* orķestrim.

ANITRA TUMŠEVICA (1971) DIE STIMME (2012)

Anitras Tumševicas mūzikai raksturīga smalka stilizācijas prasme un groda muzikālā dramaturģija. Kamersimfonijas žanru viņa izmantojusi, lai taptu filozofisks vispārinājums par balsi, tās tiešām un transcendentālām nozīmēm.

Die Stimme galvenie izteiksmes līdzekļi ir motoriskas, ātras ostinētās figūras, spilgtā melodika un polimetrija. Orķestra grupas te vienā otrai ir lielākoties pretnostatītas. Tumševicas kamersimfonijā zīmīga loma ir solobalssim, un pirmajā posmā, kad norimusi sākotnējā motoriskā repetitīvā kustība, tās pieder trompetei, obojai un trombonam. Pēcāk – angļu ragam, un tad jau melodijas plašā elpa kopā ar klarnēšu un fagotu lēni mainīgajiem akordiem raisa attālas asociācijas ar korāli.

Gluzi kā kadri mainās mūzikas raksturi. Un kad stīgu un flautas *glissandi* augstā reģistrā ievada kamersimfonijas vidusposmu, no skaņu apveidiem lēnām izaug lingvistiska zīme, mūziķu izsacīts vārds *Stimme*, ko drīz aizklāj neaurredzams skaņu segums. Skaņdarba noslēdzošajā posmā repetitīvu ritma bloku pretstatījums veido dinamisku ritmisko vertikāli, neviļus atsaucot atmiņā viedājo procesiju no Stravinska *Svētpavasara*. Ritmu biezajā aizvien skaidrākas aprises iegūst tonālais centrs – skaņa la, un *Die Stimme* izskan ar pārpasaulīgu La mažora trijskani.

“Pirmām kārtām, balss. Vāciski *die Stimme*. Kad sāku rakstīt šo darbu un ieklausīties šajā vārdā, man vispirms raisījās teoloģiskas pārdomas par Dieva balsi, kas klauvē pie mūsu durvīm. Tad aizdomājos par to, ka arī mediji ir balss. Tad – cilvēka balss kā instruments, kā jaunrades rīks, gribas, vēstījuma un ideju nesējs. Sanācis ļoti komplicēts un daudzslāņains darbs.”

Anitra Tumševica ir daudzpusīga gan žanru, gan izteiksmes līdzekļu lietojumā, ir sarakstījusi gan spilgtas kameramūzikas, gan simfonisko darbu lappuses. Tomēr komponiste atzīst, ka nozīmīgākais žanrs viņai ir opera. 2008. gadā Tumševica uzvarēja operu konkursā Norvēģijā, Būdē, gūstot iespēju iestudēt savu pirmo skatuves darbu, viencēliena kameroperu *Sarkans*. Viņai raksturīgs eksperimentālisms, programmatisms un 20. gs. kompozīcijas tehniku daudzveidīgs lietojums.

Anitra Tumševica Latvijas Mūzikas akadēmijā studējusi gan Ulda Viestura Sprūdža vijoles klasē, gan Selgas Mencenes kompozīcijas klasē. Pēc tam zināšanas kompozīcijā papildinājusi daudzās meistarklasēs – pie Lases Tūresena, Helmūta Ēringa, Klāsa Torstensona, Rolfa Valīna, Džona Vulriča, Devida Langa, Mauro Lancas, Jana Mareša, Volfanga Heinigera, Džona Palmera, Heinca Holligera un citiem.

Anitra Tumševica saņēmusi Tālvilalda Ķeniņa balvu (2008), par kamersimfoniju *Die Stimme* ieguvusi laikraksta *Diena* gada balvu kultūrā (2013). Komponistes mūzika atskaņota Latvijā, Japānā, Somijā, Norvēģijā, Zviedrijā, Francijā, Lietuvā, Nīderlandē, ASV, tā skanējusi festivālos *Arēna* (Rīgā), *Druskomania* (Lietuvā) un *ISCM* Pasaules mūzikas dienās. 2017. gadā Anitru Tumševicu ievēlēja par Latvijas Komponistu savienības valdes priekšsēdētāju.

LINDA LEIMANE (1989) GUESSTIMATIONS (2014)

Linda Leimane ir viena no daudzsološākajām jaunās paaudzes komponistēm Latvijā. Konceptuāla domāšana viņas mūzikā lietpratīgi savijas ar muzikālo vēstījumu. “Galvenie atslēgas vārdi Lindas mūzikā ir kustība un žests. To raksturo augsta intensitāte un brutalitāte apvienojumā ar smalki variētu krāsu paleti.” Šo Lindas mūzikas raksturojumu var attiecināt arī uz kamersimfoniju *Guesstimations*. Brutalitāte te nav vis sāpju sliekšni sasniedzis decibelu līmenis, bet gan estētiska kategorija, un izteiksmes skarbuma vietā ir valodas izsmalcinātība un domas plašums.

Kamersimfonija *Guesstimations* izceļas ar lakoniskā tematisma intensitāti, izteiksmes plastiskumu, izkopto tembru valodu un nevainojamu formveidi. Tā izskan līdzīgi uzšķīltam sērkokai – ar spožu liesmu iesākumā, tad, arvien mainoties liesmas intensitātei, pavisam ātri pienākot brīdim, kad liesma pietuvojusies pirkstgaliem, un netveramā mirklī no koksnes sākotnējās faktūras pāri palikusi vien melna ogle.

Plūstošās dinamikas maiņas rada iespaidu, ka komponiste spēlējas ar laika uztveri, un atgādina gan atpakaļspēlējoša ieraksta ačgārno skaņu, gan vienu no spilgtākajām Lindas Leimanes agrīnās daiļrades zīmēm – interesi par iespējām mūzikā tvert attēla perspektīvas maiņas, fotoobjektīvam fokusējoties no tālplāna uz tuvplānu.

Interesanti savu klausīšanās pieredzi salīdzināt ar to, kā iepazīšanos ar *Guesstimations* aprakstījis amerikāņu komponists Ričards Kamerons-Volfs: “Pirmajā reizē es šo kamersimfoniju mēģināju klausīties (tradicionāli) kā lineāru procesu, kas virzās uz kulmināciju un noslēgumu. Tomēr drīz apjautu, ka šī mūzika ir patstāvīga vienība, savā ziņā skanisks objekts. Otrreiz klausījies cirkulāri, kā cilvēks, kas iet apkārt multifakturālai skulptūrai. ... Trešajā reizē sapratu, ka neesmu apgājis skaņas objektam apkārt, jo biju nonācis ne tajā vietā, kur uzsāku klausīšanos. Sapratu, ka atrados mūžam mainīgā spirālē.”

Kamersimfonija *Guesstimations* ir Lindas trešais simfoniskais darbs, *Sinfonietta Riga* orķestrim veltīts arī opuss *Dialexica* (2017).

“*Guesstimations* laika plūdumu iztēlojos kā ļaušanos upes straumei, laiivā ceļojot caur četrām dažādu enerģiju jeb laika zonām. Kamersimfonijas daļu norādes ir: I – galēji ātri, II – galēji lēni, III – hipnotiski un IV – galēji fragmentēti, kur saspēlējas visas 13 kompozīcijā ieviestās tematiskās identitātes.

Nosaukums *Guesstimations* sevi apvieno intuitīva minējuma (*guess*) un tehniskas kalkulācijas (*estimate*) ideju. Tie ir divi veidi ceļā pie atbildes uz jautājumu “kas pavērsies ārpus šobrīd apzinātās enerģijas telpas?” vai “kas atklāsies aiz šīs laika zonas jeb upes pagrieziena?”, ja kompozīciju tveram kā lineāru laika plūdumu. Citiem vārdiem, mani interesēja tagadnes savienošana ar nākotni komponēšanas procesā kā racionālā un intuitīvā saspēle. *Guesstimations* vienojošā atslēgskaņa ir ges.”

Linda Leimane starp jaunākās paaudzes latviešu komponistiem izceļas ar sevišķi izkoptu kompozīcijas tehnikas meistarību. Viņa raksta solistiem un ansambļiem, iesaistās eksperimentālos akustiskās, elektroniskās un elektro-akustiskās mūzikas projektos, sadarbojas ar video māksliniekus un dzejniekus (sevišķi tekstgrupu *Orbita*).

Linda Leimane Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā absolvējusi Rolanda Kronlaka kompozīcijas un elektro-akustiskās mūzikas klasi. Studējusi Francijā pie Mišela Tadini, Fransuā Rū un Roberta Paskāla, papildinājusies pie Janna Robina.

2012. un 2014. gadā Linda Leimane ieguva 1. vietu Pētera Vaska kompozīciju konkursā, komponiste ieguvusi 3. vietu festivāla *Arēna* kompozīciju konkursā. 2013. gadā Leimane saņēma Tālvilalda Ķeniņa balvu. Viņas simfonisko darbu *Panel 5* Latvijas Radio 3 *Klasika* izraudzījās kā vienu no 2013. gada labākajiem jaundarbiem. Lindas Leimanes mūzika skanējusi Latvijā, Francijā un Austrijā.

SINFONIETTA RĪGA

Jauneklīga degsme un vitalitāte apvienojumā ar izzināšanas prieku dzirksti, augstu profesionalitāti un aizrautību raksturo Valsts kamerorķestra *Sinfonietta Riga* komandu. Jau kopš orķestra dibināšanas 2006. gadā tā mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents ir Normunds Šnē. *Sinfonietta Riga* mūziķi ir gados jauni un radošām idejām atrastīti mākslinieki, kas pēta baroka mūzikas atskaņojuma tradīcijas, studē klasicisma interpretācijas fineses, ir nepārspējami spoži laikmetīgajā mūzikā, kā arī nevairās no piedalīšanās neakadēmiskos eksperimentos un crossover projektos. Par vienu no uzdevumiem orķestris izvirzījis kamersimfonijas žanra attīstības veicināšanu Latvijas mūzikā, divreiz gadā pasūtīnot jaunu šī žanra partitūru mūsdienu latviešu komponistiem.

Sinfonietta Riga koncertējusi Parīzē, Minhenē, Ņujorkas Linkolna centrā, Frankfurtē *Alte Oper* un Hamburgas Laeishalle, kā arī sniegusi koncertus Kijevā un Sanktpēterburgas filharmonijās. 2017. gada janvārī ar amerikāņu postminimālisma komponista Deivida Lenga skaņdarbu *Shade* pirmatskaņojumu orķestris uzstājās Eindhovenas *Muziekgebouw* un Roterdamas *De Doelen* koncertzālēs. Savukārt februārī *Sinfonietta Riga* ieskandināja nule jaunatklāto Elbas Filharmoniju Hamburgā kopā ar savu ilggadējo skatuves partneri – Latvijas Radio kori. Orķestra sniegums trīskārt novērtēts ar valsts augstāko apbalvojumu – Lielo mūzikas balvu, bet ar prestižo ierakstu balvu *Grammy* novērtēta orķestra *Sinfonietta Riga* dalība igauņu komponista Arvo Perta albuma *Adam's Lament* ieskaņojumā, ko klajā laidis ECM. Pārējos desmit *Sinfonietta Riga* albumus izdevuši orķestra regulāri sadarbības partneri – *Wergo*, *Ondine*, *Edition records* un *Challange Records*.

Normunds Šnē ir viens no tiem Latvijas diriģentiem, kas neatlaidīgi rosina jaunu darbu tapšanu un visjaunākās mūzikas atskaņošanu. Visi viņa radītie orķestri – gan Rīgas festivāla orķestris, gan *Sinfonietta Riga* priekštecis – *Rīgas kameramūziķi* – allaž iestudējuši un atskaņojuši tieši 20. un 21. gadsimta partitūras, īpašu uzmanību veltot izcilākajiem meistardarbiem un jauniem opusiem.

Normunds Šnē bijis Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra diriģents un Liepājas Simfoniskā orķestra viesdiriģents, kā arī stājies pie Latvijas Nacionālās operas orķestra pulsta. Viņš sadarbojies ar vairākiem pasaulē pazīstamiem solistiem: pianistiem Pīteru Donahju un Kristianu Bezeidenhau, vijolniekiem Tatjanu Grindenko, Gidonu Krēmeru, Alīnu Pogostkinu, Vadimu Gluzmanu, Baibu Skridi un Izabellu Faustu, čellistiem Natāliju Gūtmani, Mstislavu Rostropoviču, Dāvidu Geringu un Trīsu Merku, trombonistu Kristianu Lindbergu, perkusionistu Pīteru Erskinu, džeza mūziķi Džo Zavinulu un citiem. Kopā ar vairākiem Latvijas vadošajiem mūziķiem 2003. gadā Normunds Šnē dibinājis jaunās mūzikas festivālu *Arēna*.

Dāvis Erņģelis